

NON-TRADITIONAL FORMS AND MEANS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS EDUCATION IN KINDERGARTEN AND PRIMARY SCHOOL

Zlatka Dimitrova

Prof. d-r Assen Zlatarov University - Burgas, Bulgaria, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Abstract: This report explores the integration of non-traditional forms and means into physical education and sport in kindergarten and primary school settings. Traditional physical education often focuses on structured activities, but this study investigates the potential benefits of incorporating innovative approaches. It emphasizes that the use of modern forms and means in education is necessary to meet the interests of the new generation of children. Various non-traditional forms and means are presented, including active games with contemporary themes, dances, yoga, ladder ball, pétanque, Tabata, shuffleboard, frisbee, disc golf, mini golf, parachute games, flash mobs, cheerleading, shulback games, baton twirling, which not only promote physical activity, but also focus on learning through entertainment and experimentation.

The report aims to highlight the importance of pedagogical specialists, who integrate various non-traditional forms and means into physical education and sports programs. The successful implementation of non-traditional educational approaches calls for support and investments in the educational system that promote innovation and flexibility in the physical education curriculum in kindergarten and primary school. Contemporary, non-traditional forms and means increase interest and motivation, thereby contributing to stimulation of healthy habits throughout life.

The study employs a research design with mixed methods, combining quantitative measures such as physical fitness assessments and quality data from observations, interviews, and surveys. The research aims to identify effective, non-traditional strategies that enhance engagement, motivation, and overall learning outcomes in the context of physical education for children and students.

The findings of this research contribute to the ongoing discourse on innovative pedagogical approaches in early childhood physical education. The implications of incorporating non-traditional forms and means may extend beyond the immediate educational setting, impacting the lifelong attitudes and habits of children towards physical activity and sports. As education continues to evolve, this study seeks to inform educators and parents about the potential benefits of embracing non-traditional methods to create a holistic and engaging physical education experience for the youngest.

Keywords: physical education and sports, non-traditional forms and means, kindergarten, primary school

НЕТРАДИЦИОННИ ФОРМИ И СРЕДСТВА НА ОБУЧЕНИЕ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА И НАЧАЛНОТО УЧИЛИЩЕ

Златка Димитрова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас, България, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Резюме: Този доклад изследва интегрирането на нетрадиционни форми и средства във физическото възпитание и спорта в детската градина и началното училище. Традиционното физическо възпитание често се фокусира върху структурирани дейности, но това проучване изследва потенциалните ползи от включването на иновативни подходи. Подчертава се, че използването на съвременни форми и средства в образованието се налага, за да се отговори на интересите на новото поколение деца. Представят се разнообразни нетрадиционни форми и средства, включително подвижни игри със съвременни сюжети, танци, йога, ледърбол, петанка, табата, шафълборд, фризби, диск голф, мини голф, игри с парашут, флашмоб, чирлидинг, шулбек, батон туърлинг, които не само подпомагат физическата активност, но и се фокусират върху ученето чрез забавление и експериментиране.

Докладът се стреми да наблегне върху важноста, педагогическите специалисти познавайки разнообразни нетрадиционни форми и средства, да ги интегрират в програмите по физическо възпитание и спорт. Успешното внедряване на нетрадиционни образователни подходи призовава за подкрепа и инвестиции в образователната система, които насърчават иновациите и гъвкавостта на учебното съдържание по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище. Съвременните нетрадиционни форми и средства повишават интереса и мотивацията, като по този начин допринасят за усвояването на здравословни навици през целия живот.

Проучването използва изследователски дизайн със смесени методи, съчетаващ количествени мерки като оценки на физическа годност и качествени данни от наблюдения, интервюта и проучвания. Изследването има за цел да идентифицира ефективни нетрадиционни стратегии, които повишават ангажираността, мотивацията и общите резултати от обучението в контекста на физическото възпитание за деца и ученици. Резултатите от това изследване допринасят за продължаващия дискурс за иновативни педагогически подходи във физическото възпитание в ранна детска възраст. Последиците от включването на нетрадиционни форми и средства може да надхвърлят непосредствената образователна среда, като повлияят на нагласите и навиците на децата през целия живот по отношение на физическата активност и спорта. Тъй като образованието продължава да се развива, това проучване се стреми да информира преподаватели и родители за потенциалните ползи от възприемането на нетрадиционни методи за създаване на холистично и ангажиращо физическо възпитание за най-малките.

Ключови думи: физическо възпитание и спорт, нетрадиционни форми и средства, детска градина, начално училище

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Обучението по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище е насочено към „хармоничното и устойчиво развитие на личността на ученика и поддържане на оптимално психо-физическо състояние на организма и развиване на личностни качества за общуване и социална интеграция.“ (МОН, 2023) Очакваните резултати от обучението се реализират в задължителни области на учебно съдържание (лека атлетика, гимнастика и спортни игри) и избираеми области (водни и ракетни спортове, туризъм и ориентиране. Учебните планове и програми по физическо възпитание и спорт (общообразователна подготовка) са насочени към овладяването на базисни знания, умения и отношения, свързани с физическото възпитание и спорта, насочени към укрепването на здравето и формирането на положителни нагласи за здравословен начин на живот, както и с обогатяването на двигателната култура на учениците. (МОН, Учебни програми по физическо възпитание и спорт, 2023). Трудно, но не и невъзможно е обогатяване на задължителното съдържание с нетрадиционни за българската образователна система форми и средства като съвременни танци, йога, ледърбол, петанка, табата, шафълборд, шулбек, фризби, диск голф, мини голф, игри с парашут, флашмоб, чирлидинг, батон туърлинг, които не само подпомагат физическата активност, но и се фокусират върху ученето чрез забавление и експериментиране. „Децата имат нужда да тичат свободно, да са на открито, да имат приключения, да се разтягат, да танцуват, да играят, да измислят и да се забавляват – обучението трябва да бъде „изпълнено с усещане за тялото“ – и физическото възпитание е водеща дисциплина.“ (Lavin, 2008)

„Извънкласната и извънучилищна дейност по физическо възпитание и спорт обогатяват специфичното съдържание и разнообразяват формите на организация на задължителните спортни занимания. По този начин се увеличава двигателната активност седмичния режим на учениците и се постига оптимално желан формиращ ефект от физическите упражнения върху организма на учениците“ (Томова, 2013) Образователното съдържание се осъществява в ежедневните, седмичните и периодичните форми за организация на обучението по физическо възпитание и спорт. Задължителна ежедневна форма на педагогическо взаимодействие в детската градина е утринната гимнастика. (МОН, Наредба №5 за предучилищното образование, 2016). Извънкласните дейности по физическо възпитание и спорт обогатяват и разнообразяват задължителните занимания в началното училище. Пример за апробирани такива в практиката са детска зумба, заменяща традиционната утринна гимнастика; електронен звънец – форма на работа, която успешно заменя познатата традиционна форма „физкултминутка“; психогимнастика – специален вид упражнения (етюди, упражнения, игри), насочени към развитието и коригирането на когнитивното, емоционалното и личностното пространство на ума на детето. (Димитрова, 2015) (Димитрова, 2017). „В редица европейски страни (Испания, Австрия, Шотландия, Хърватия, Латвия, Чехия) извънкласните дейности по физическо възпитание се насърчават, финансират и управляват от Спортните министерства, агенции, асоциации или Висши съвети за спорт в сътрудничество с местните власти.“ (Терзиева, 2020). Традиционните седмични форми за организация на обучението по физическо възпитание и спорт са педагогическата ситуация, подвижните игри, спортно-подготвителните упражнения и игри в детската градина, а в началното училище – урокът. За обогатяването и разнообразяването на организационните форми Д. Терзиева предлага „инициативата, организацията и провеждането на извънкласните форми да се предоставят на извънобразователни институции (сдружения с нестопанска цел), които са специализирани в областта на спортната дейност. (Терзиева, 2020). За стимулиране на творческия потенциал на децата и за осъществяването на качествен учебен процес е необходимо обогатяване на формите и средствата за двигателна активност и спорт.

В настоящата статия се представят нетрадиционни за България форми и средства за физическо възпитание, които не изискват използването на скъпи уреди и пособия и наличие на богата спортна материална база. Методиките на преподаване на избраните упражнения, спортни дейности и игри съответстват на етапите на развитие на децата и учениците, отчитайки физическите, когнитивните и социално-емоционалните способности на всяка възрастова група. Въвеждането на нетрадиционни подходи, форми и средства за физическо възпитание позволява включването на децата в планирането и дизайна на дейностите, като им позволяват да изразят своите предпочитания и идеи. Това ги прави активни участници в процеса на обучение. Ролята на спорта като важно средство за цялостно изграждане на личността е все по-осъзната задача, което обуславя и актуалността на научните изследвания относно ефективни пътища за нейното реализиране. (Шабански, 2019)

2. МЕТОДИ

Проучването използва изследователски дизайн със смесени методи, съчетаващ анализ на резултатите от експериментална работа на терен и качествени данни от наблюдения, интервюта и анкета. Изследването има за цел да идентифицира ефективни нетрадиционни средства и форми (таблица 1), които повишават ангажираността на децата от предучилищна и начална училищна възраст към двигателната активност и спорта. С цел проучване мнението на педагозите за приложение на нестандартни форми и средства за физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище, се реализира анкетно проучване. В изследването са взели участие 173 (n=173) учители от Варна и Бургас от базови детски градини и начални училища.

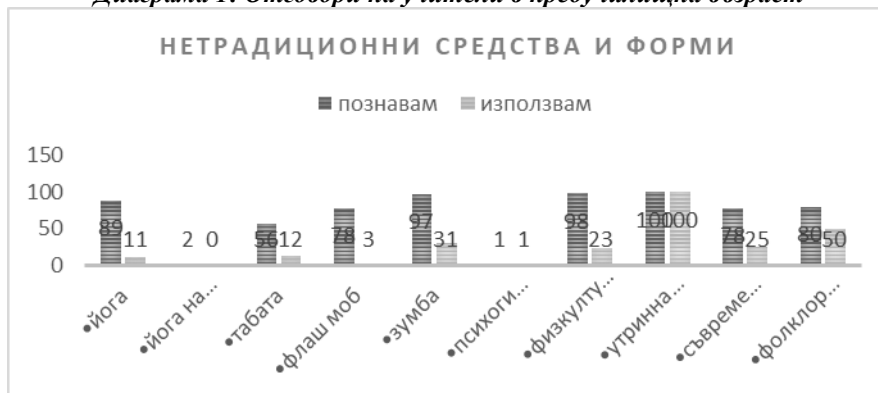
Табл. 1: Нетрадиционни форми и средства за обучение по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище

нетрадиционни форми и средства с оздравителен и развлекателен ефект	нетрадиционни спортни дейности със социализиращ ефект
<ul style="list-style-type: none"> •йога •йога на смеха •табата •флаш моб •зумба •психогимнастика •физкултурна минутка •утринна гимнастика с музика •съвременни танци 	<ul style="list-style-type: none"> •чиърлидинг •батонтуърлинг •ледърбол •петанка/боча •игри с парашут •шафълборд •шулбек •диск голф •миниголф

3. РЕЗУЛТАТИ

В диаграми (1 и 2) са представени резултати от проучване относно познаването и използването на нетрадиционни форми и средства с оздравителен и развлекателен ефект сред учители от предучилищна и начална училищна възраст. От отговорите на респондентите става ясно, че по-големият процент от учителите познават нетрадиционни и нестандартни за образователната система средства и методи, но не ги използват. В детските градини утринната гимнастика е задължителна ежедневна форма на педагогическо взаимодействие, което я прави на 100% позната, но прави впечатление, че 100% от анкетираните детски учители я провеждат под музикален съпровод. В началното училище не се използва от нито един от педагозите за съжаление.

Диаграма 1: Отговори на учители в предучилищна възраст

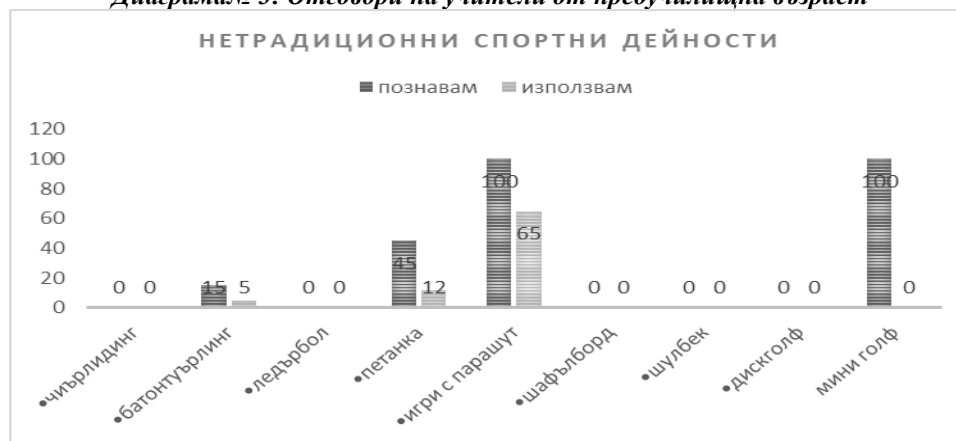

Диаграма 2: Отговори на учители в начална училищна възраст

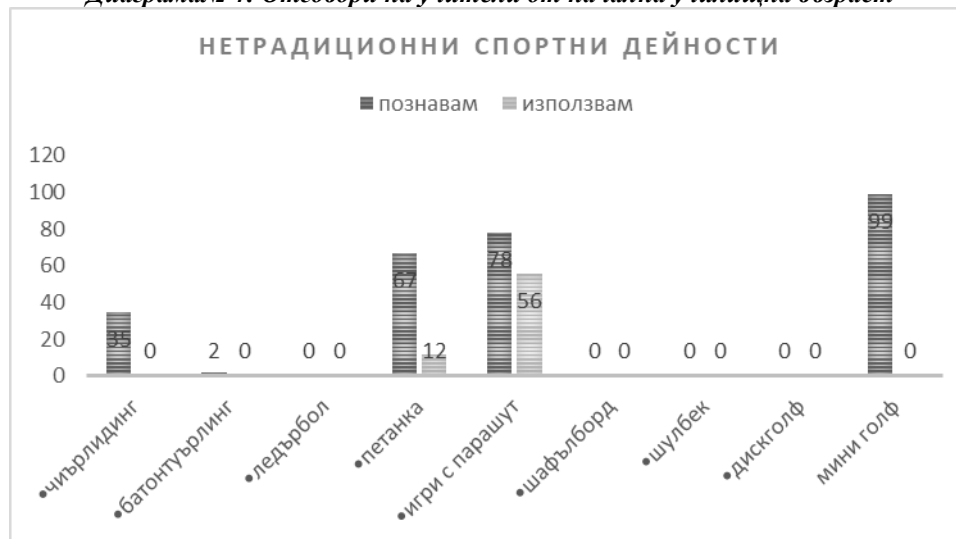

В диаграми (3 и 4) са представени резултати от проучване относно познаването и използването на нетрадиционни спортни дейности със социализиращ ефект сред учители от предучилищна и начална училищна възраст. От анкетното проучване е установено, че по-голямата част от учителите и от детските градини и от началните училища не познават и не използват нетрадиционни спортни дейности. Най-малко популярни сред учителите са ледърбол, шафълборд, шулбек, диск голф. В детските градини, голям процент от учителите 65% използват игрите с парашут.

Диаграма № 3: Отговори на учители от предучилищна възраст

Диаграма № 4: Отговори на учители от начална училищна възраст

4. ДИСКУСИЯ

Приложение на нетрадиционните спортни дейности в обучението на бъдещите детски и начални учители е належащо. Това ще позволи създаване на методики за стимулиране на нестандартността на децата от предучилищна възраст чрез физическо възпитание и спорт. Нестандартността може да се стимулира с различни дидактически методи и в различни образователни направления. За целта е необходимо да се разработят подходящи модели, които се базират на актуални методически подходи, а учителят следва да е подготвен да ги прилага системно в педагогическата си практика.

Резултатите от направеното проучване е експериментално обосноваване на ефективността на прилагане на нетрадиционни средства, форми и спортни дейности в обучението на бъдещи детски и начални учители. Препоръчва се включването им в програмите по физическо възпитание и спорт в детските градини и началните училища. Чрез включването на тези нетрадиционни форми и средства, преподавателите могат да създадат положително и приобщаващо физическо възпитание, което насърчава както физическото, така и когнитивното развитие на децата. „Формирането на личността се постига чрез въздействия не само върху чисто физическата и двигателна страна на учениците, каквито в повечето случаи очакваме от физическото възпитание, а и такива насочени към формиране и усъвършенстване на различни познавателни и когнитивни процеси“ (Naidepova, 2019). Доказана е ролята на часовете по физическо възпитание и спорт за адаптация, социална интеграция и повишаване на моралния статус на учениците. (Mohammed, 2023) (Terzieva, 2022)

5. ИЗВОДИ

Въвеждането на нетрадиционните форми и средства предполага използване на занимателни елементи, съвременни сюжети, интерактивни методи на обучение, създаване на творчески ситуации, групов и колективна организация на двигателната дейност, интердисциплинарен подход и формиране на ключови компетентности чрез физическо възпитание и спорт. Практикуването им би стимулирало нестандартността, вкл. в образователната практика, която според Н. Калоянова „може да се открие в различни интердисциплинарни методически подходи, които поставят акцент върху развиването на творческата, неординарна същност за човека с цел постигане на напредък в различни сфери“. (Калоянова, 2022). „Възпитателните аспекти на нестандартността като един от първостепенните пред днешните образователни институции-подход, който налага преосмисляне и преоценка на основните възпитателни цели и приоритети“ (Сотирова, 2002).

БЛАГОДАРНОСТИ

Авторът изказва благодарност към научен проект НИХ-467/2022, за финансирането на настоящата работа.

ЛИТЕРАТУРА

Lavin, J. (2008). Creative Approaches to Physical Education . Milton, UK: ISBN 978–0–203–92784–7 (ebook).

- Mohammed, A. (2023, november). The role of the physical education class in the adaptation and social integration of pupils. Rimak International Journal of Humanities and Social Sciences. Doi:10.47832/2717-8293.26.27
- Naidenova, K. (2019). Research on the normative provision of the education system with a focus on the subject physical education and sport,. Trakia Journal of Sciences, Vol. 17, Suppl. 1, pp. 792–796.
- Terzieva, d. (2022). The formative role of active sports activity for the moral status of adolescents. International scientific congress “Applied sports sciences. Sofia. Doi:10.37393/icass2022/115
- Димитрова, З. (2015). Извънкласни форми на обучение по физическо възпитание и спорт. Научни трудове на русенския университет - 2015, том 54, серия 8.2 , pp. 83-87.
- Димитрова, З. (2017). Анимативният подход в образователния процес по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище. Бургас: Либра скорп. Doi:0000-0001-7392-4480
- Калоянова, Н. (2022). Стимулиране на нестандартността в образованието чрез дизайн мислене . Академично списание „Управление и образование, том 18 (3), pp. 146-153.
- МОН. (2016). Наредба №5 за предучилищното образование. Retrieved from <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136850647>
- МОН. (2023, 09 05). Учебни програми по физическо възпитание и спорт. Retrieved from <https://web.mon.bg/bg/101051>
- Сотирова, М. (2002). Детската нестандартност. София: 9549038254.
- Терзиева, Д. (2020). Извънурочната физкултурна дейност в България, Европа и света. Тракийски университет, Педагогически факултет - Стара Загора, p. 154.
- Томова, Д. (2013). Извънкласната дейност по физическо възпитание и спорт. Благоевград: ISBN 978-954-680-903-.
- Шабански, Ф. К. (2019). Стратегии за повишаване на желанието на децата в училище да се занимават със спорт. Съвременни тенденции на физическото възпитание и спорта, (p. 189). София.